

Briefing

December 2022
Nr. 125



Briefing

Briefingmaterial

skickas till Christina Völcker
Harstigen 16, 645 42 Strängnäs
E-post: briefing@sgsresa.se
eller ordforande@sgsresa.se

Adressändringar:

Skickas till Ewa Knutsson
Slalomvägen 37, 461 58 Trollhättan
E-post: medlemsregister@sgsresa.se

Resemästaren:

Vår Resemästare är Lotta Borgiel
Byle, Ekudden 431, 643 94 Vingåker
E-post: resemastare@sgsresa.se

Sista materialdag för nästa nummer är
10 februari 2023.

Annonser:

En helsida kostar 1000 kr och en halvsida 500 kr.

Redaktionen förbehåller sig rätten att bedöma och
eventuellt förkorta insända bidrag och tar inte ansvar
för ej beställt material.

SGS adress:

c/o Anders Gezelius
Skatkullevägen 22, 430 82 Donsö

Internetadress:

www.sgsresa.se
E-post: ordforande@sgsresa.se

Medlemsavgift per kalenderår:

Ordinarie medlem 350 kr. Familjemedlem 100 kr.

STYRELSEN

Ordförande:

Anders Gezelius
076-310 64 36
ordforande@sgsresa.se

Vice ordförande:

Kristina Bergman
0303-22 52 50
vice_ordforande@sgsresa.se

Sekreterare:

Bengt Cederfelt
072-209 47 90
sekreterare@sgsresa.se

Kassör:

Ewa Knutsson
0767-96 55 00
kassor@sgsresa.se
medlemsregister@sgsresa.se

Klubbmästare:

Stefan Karlsson
072-189 23 76
klubbmastare@sgsresa.se

Briefingansvarig:

Christina Völcker
076-897 72 78
briefing@sgsresa.se

Resemästare:

Lotta Borgiel
0151-209 00
resemastare@sgsresa.se

Ledamöter:

Isabel Olesen
+45 613 032 64
ledamot@sgsresa.se
Magnus Andersson
042-14 67 51
ledamot@sgsresa.se
Kerstin Strandskog
076-174 02 62
ledamot@sgsresa.se

Innehåll

- | | | | |
|---|---------------------------|----|------------------------------|
| 4 | Ordföranden har ordet ... | 12 | Höstmötet i Gävle 2022 |
| 6 | Vykort | 16 | Krigsfångar bland personalen |
| 7 | Boktipset | 18 | Ett Reseminne |
| 7 | Inspirationstips | 19 | Resemästarens sidor |
| 8 | Göta Kanal firar 200 år | | |
-

Omslagsbild: Göta kanal med Wilhelm Tham. Foto: Stefan Karlsson.

**Vi är glada att kunna hälsa en ny
medlem välkommen i SGS:**

Bo Henki Sjöstedt, Deje



VI-SKOGEN

Avliden medlem i SGS:

SGS deltar i sorgen efter den avlidna medlemmen
Aia Gailit-Lindström



Till minne har föreningen planterat träd i Vi-skogen.

Kom ihåg medlemsavgiften för 2023!

Ordinarie medlem: 350 kr

Familjemedlem: 100 kr

Bankgiro: 223-7352

Ordföranden har ordet ...



Anders
Gezelius

Höstmötet i Gävle 2022

På annan plats i Briefing kan ni läsa om vår höstträff i Gävle och hur programmet var. Jag tycker själv att det var ett fint möte och med många bra och intressanta programpunkter. När anmälningarna började komma in och jag insåg att vi inte skulle bli riktigt så många som vi räknat med i planeringen och som jag hoppades på, så blev jag naturligtvis lite besviken. Självklart hade det varit roligt om många fler hade kommit och lika självklart saknade jag att inte få träffa alla de, som av olika skäl inte kom. Samtidigt så innebär det att det fanns mer tid att prata och umgås med de som var med, så inget ont som inte också för något gott med sig. Jag vet att många drog sig för att komma till Gävle med tanke på trassliga tågförbindelser och osäkerheten om huruvida man kunde lita på att tågen skulle gå som förväntat. Det går dock inte att komma ifrån att det förmodligen också finns en annan orsak till antalet deltagare. Gävle ligger ju lite norrut, även om det i sanningens namn inte är särskilt långt. Vi har ju under årens lopp prövat att hålla våra träffar norröver. Vi har varit i Hålland (Järpen) och i Rättvik och det har nog av de som var med betraktats som några av de mest minnesvärda träffarna, men också de med minst antal deltagare. Jag tror nog att vi i fortsättningen framför allt får hålla våra träffar i Mellansverige

eller längre söderut och det kommer säkert att bli fina träffar också där.

35-årsjubileum – Vårträff - Kryssning

Våren kommer ju att bli annorlunda. Vårträffen kommer att hållas i form av en jubileumskryssning på Rhen. Inbjudan har skickats ut och jag och alla andra i styrelsen hoppas att "alla" kommer att vilja följa med. Det finns gott om plats på båten, som alla vet som var med på 30-årskryssningen på Mosel med samma båt. Det finns därför alla möjligheter att bjuda med släkt, vänner och bekanta, dels för att det kommer att bli en fantastisk upplevelse och även en möjlighet att locka fler att komma med som medlemmar i SGS. Kryssningen vi gjorde tidigare råkade ju ut för ett rejält missöde, när det visade sig att vattenståndet i Rhen var så lågt att vi inte kunde resa där och tvingades till en del improvisationer och bussåkande. Det blev därför mest Mosel och vi ser nu fram emot att verkligen få se och uppleva Rhendalen och lära oss mycket med utgångspunkt från länderna vi färdas genom. För att den här gången vara helt säkra på att ha vatten i floden, så reser vi på våren när smältvattnet från alperna fyller floden.

Höstträff 2023

Tänk att det kunde bli ett litet äventyr att söka och hitta en lämplig plats för vår höstträff 2023. Vi hade tidigt fått ett



attraktivt förslag att komma till Tranås. Det lär ska vara den plats med kortast sammanlagd resväg om hela Sveriges befolkning ska samlas på ett ställe. Jag vet inte om det stämmer, men det var ju en lite rolig tanke. När Kristina Bergman tog kontakt med hotellet för att finslipa planerna, så undrade de ansvariga om vi var medvetna om att man på hotellet samtidigt skulle hålla ett Halloween disco? Nja, det var vi inte och spontant så kändes det kanske inte som något som låg helt i linje med våra önskemål och behov, så vi backade ur. Vi funderade på många alternativ och fick förslaget att prova med hyggligt närbelägna Värnamo. För att göra en lite längre historia kort, så slutade det med att vi nu är inbokade för helgen 3-5 november 2023 i Värnamo. Med god framförhållning och goda kommunikationer, så känner jag mig säker på att också det kommer att bli en träff att minnas och att många kommer att ha möjlighet att delta. Om ni har känningar i de krokarna eller har andra uppslag, så är ni mer än välkomna med förslag på programpunkter, föreläsare eller ämnen som vi ska ta upp.

Lokalträffar

Det är väldigt glädjande att våra helt inofficiella lokalföreningar nu efter pandemin har kommit i gång med träffar. Såväl i Syd som i Väst och i Öst har det varit träffar med många deltagare och det är träffar som är väl ägnade åt att locka fler medlemmar till föreningen och ett bra sätt att visa att vi tar väl hand om de som vågar söka sig till oss. Jag hoppas verkligen att dessa träffar kan fortsätta i framtiden.

God Jul och Gott Nytt År

Ja, för första gången på, som det känns, lång tid har vi i år kunnat genomföra ett "riktigt" verksamhetsår med både vår- och hösträffar, lokala träffar och några resor. Nu kan vi bara se framåt och hoppas på en god utveckling, inte bara för SGS, utan framför allt för vår ansträngda planet och de många människor som runt om i världen möter problem och elände som vi nog har svårt att förstå. Så väl medveten om hur svårt många har det så vill jag ändå önska alla SGS:are en riktigt God Jul och ett mycket, mycket Gott Nytt År!



Old Man of Storr på Skype,
Inre Hybriderna

Gunilla Broberg



Sänder en oktoberhälsning från ett varmt å gött Porto. Stan är så kompakt att här kan vi nå det mesta till fots, men det blir ca 22000 steg per dag, å backigt är det! I dag har vi besökt Museo de Arte Contemporanea m.a.o. Moderna Museet, som ligger i en stor park med ett jättefint arboretum och många konstverk, bl.a. det här av Claes Oldenburg.

Hälsningar My Jakobsson



Vackra hälsningar från norra Albanien och dess underbara berg. Sept. 2022

Bodil Einarsson



Boktipset

Augustas resa

På resa genom 1800-talets Europa i vår farmors, mormors fotspår • Av Kerstin Melin



På vår SGS-träff i Uddevalla i våras fick vi stifta bekantskap med syst-rarna Kerstin Melin och Sara Azzam. De utgjorde ett minnesvärt inslag i programmet, då de uppenbarade sig i de egenhändigt sydda kreationerna, representerande modet vid 1800-talets mitt.

Jag har nu läst deras bok, Augustas resa. Precis som de berättade, började de för ett par år sedan att resa som Augusta gjorde på sin tid. De började i omvänd ordning, vilket betydde start i Sverige, med två båtturer, en tur på Göta Kanal med det tidigare ångdrivna fartyget Juno och en tur Göteborg-Strömstad med ångaren Bohuslän.

Ut i Europa begav sig såväl Augusta som Kerstin och Sara mestadels med tåg. Man besökte Lübeck, Hamburg och Berlin och nådde så småningom

Dresden och Prag.

I boken varvas Augustas egna ord (Augusta var en flitig dagboksskrivare.) med systrarnas ord, så man får veta hur man upplevde allt då och nu. Naturligtvis väckte systrarna stor uppmärksamhet i sina munderingar, men de kunde också känna sig utpekade och ovälkomna. Kerstin och Sara ansåg sig inte ha tid att bese allt så ingående som Augusta men beslöt återkomma till intressanta platser.

Första delen av boken upptar mycket släktforskning, inte bara kring Augusta utan även beträffande ”kringpersoner”.

En lite annorlunda bok med många inspirerande bilder till de likaledes inspirerande texterna.

Christina Völcker

Ett intressant inspirationstips av Irene Favre

Statens Fastighetsverk har mycket spännande på sin hemsida som kan locka till utflykter i vår.

Hemliga rum. Många historiskt viktiga platser och berättelser är otillgängliga eller faller med tiden i glömska. Under året har vi på SFV öppnat dörrarna till några av dessa hemliga rum, i form av nyproducerade filmer. Följ med till sju unika platser i Sverige

Historiska trädgårdar. Följ med André Strömqvist, trädgårdsantikvarie och författare, på en upptäcktsfärd genom fyra historiska trädgårdar i Statens fastighetsverks förvaltning.

De ger också ut en tidning Kulturvärden som gör mig nyfiken på många platser i Sverige som jag inte visste fanns. Ni som har möjlighet logga in på www.sfv.se och läs och lär.

[https://www.sfv.se/
upptack-mer/
hemliga-rum-2022/](https://www.sfv.se/upptack-mer/hemliga-rum-2022/)



[https://www.sfv.se/
upptack-mer/
tradgardshistoria/
historiska-tradgardar-
en-programserie/](https://www.sfv.se/upptack-mer/tradgardshistoria/historiska-tradgardar-en-programserie/)



Göta Kanal firar 200 år

text och bild: Bodil Einarsson och Stefan Karlsson

Den västra delen mellan Sjötorp och Karlsborg invigdes 1822. Först 1832 stod även den östra delen klar och man kunde ta sig från Västerhavet till Östersjön.

Stefan Karlsson och jag, Bodil Einarsson, reste hela vägen från Göteborg till Stockholm med Wilhelm Tham. Avresa var 10 augusti i år och resan tog 6 dagar med stillaliggande nattetid.

Idén till att göra resan inspirerades av föredraget i Uddevalla (vårmötet) om Augusta som gjorde del av färden. Vi har båda genom åren tänkt att göra resan på ett eller annat sätt.

Tanken om en vattenväg genom Sverige har funnits i säkert 300 år. Men det var, som ni alla känner till, Baltzar von Platen (1766 - 1829) som gjorde idén till verklighet. Han fick god hjälp av många men främst ska nämnas skotten Thomas Telford (1757 - 1834) som var ingenjör och bro-, hamn- och kanalbyggare. Göta Kanal är till största delen grävd för hand av 58 000 svenska soldater sägs det. Kanalen stod helt färdig efter 22 år och från Sjötorp utanför Mariestad till Mem på östkusten är den 87 km lång. Den har 58 slussar medan Göta Älv har 6 stycken. Förutom alla slussar finns 45 broar och 50 bro- och slussvaktarbostäder.

Vår avfärd från Göteborg startade i solsken och det följde oss hela vägen till Stockholm. Sommaren hade återkommit med sol och värme.

Wilhelm Tham tar 50 passagerare och var nästan fullbelagd; 47 passagerare varav 33 från Tyskland, 6 svenskar



och övriga nordbor och européer. Vi tog oss norrut längs Göta Älv i lagom fart och nådde efter lunch (rökt lax) slussen i Lilla Edet, som ursprungligen är Sveriges äldsta sluss från 1607. Senare ankom vi till den imponerande slussstrappan i Trollhättan från 1916. Den består av 4 slussar och har en nivåskillnad på 32 m. Här gick vi iland och besökte Kanalmuséet. Varje dag under resan gjorde vi strandhugg och besökte någon sevärdhet eller bara strosade längs kanalen för att följa båten. Det är en härlig känsla att ha färdats längs Göta Älv under dagen. Jag såg mitt föräldrahem där jag vuxit upp, men hade aldrig sett det från älvsidan. Vi ankom Vänersborg, där vi stannade första natten ombord.

Varje dag serverades vi frukostbuffé, tvårätters lunch och trerätters middag samt eftermiddagsfika.

11 augusti

Avfärd 05.00 för att se solen som stiger upp 05.23. Vi stävar ut på Vänern och det är lugnt väder. Efter några timmar ser vi Läckö Slott i fjärran och vi närmar oss snabbt. En guidad tur ingår i resan och vi får historien om Magnus Gabriel



de La Gardie och hans Läckö presenterat för oss. Han skulle fyllt 400 år 15 oktober 2022. Vi far vidare över Vänern och passerar Mariestad, där Stefan växte upp. I Sjötorp börjar Göta Kanal från vårt håll. Vädret är fantastiskt med strålande sol, molnfritt, varmt och nästan ingen vind. Av kanalens 58 slussar passerar vi här 8 slussar längs en sträcka på 3,2 km. Vi besöker Kanalmuséet i Sjötorp och de som vill, får vandra knappt 4 km till Sjötorps sista sluss. Längs hela kanalen finns gång/cykelväg och den är flitigt använd. Vi blev nästan lika mycket fotograferade från vägen som vi fotade från båten. Det är ju inte varje dag någon av de tre kanalbåtarna passerar förbi.

Vi fortsätter längs den idylliska vattenleden och lägger till i Hajstorp för natten. Det var här Göta Kanal invigdes 1822 och vi har gått igenom 6 slussar på väg hit.

12 augusti

Morgonen är magisk och det är helt vindstilla. Kanalen är spegelblank och vi glider sakta fram på väg till Töreboda. Här finns världens äldsta, sägs det, och Sveriges minsta linfärja som korsar Göta Kanal mitt i Töreboda. Besättningen håller utkik vid Töreboda efter bråte (grenar/virke) efter ovädret veckan innan, där t.o.m. västra stambanan fick nedrivna ledningar. En av





kanalbåtarna, Diana tror vi, skadades på resan förbi. Idag passerar vi enbart 2 slussar, i Tåtorp och Forsvik, innan vi kommer till Vättern. Slussen i Tåtorp drivs fortfarande för hand och vi har haft en slussvakt som följt oss sedan gårdagen. Hans arbetsområde omfattar 12 slussar och 16 broar. Vi börjar undra var alla andra båtar finns. Det är bara vi som åker i Kanalen. Högsåsongen tog slut helgen innan vi åkte, så normalt finns det en slussvakt vid varje sluss för att hinna med. Efter Tåtorp far vi över den trolska sjön Viken, som ligger 91,8 m.ö.h. Detta är vår högsta punkt och hittills har vi enbart slussats uppåt men från Forsvik går det bara utför. Efter Viken kommer vi in i två av kanalens smalaste passager. De är trädbeklädda med näckrosdammar vid sidan av. I Forsvik står familjen Kindbom och möter kanalbåtarna med blommor och religiösa sånger i takt med att vi sjunker allt längre ner i slussen. I Vadstena besöker vi Vadstena slott, som började byggas 1545 på initiativ av Gustav Vasa men då som borg. Här fick vi förklarat för oss varför sångerna var relativt korta. Man sov i sittande ställning, då man trodde



att våra kroppsvätskor låg i 4 lager på varandra i magen och lade man sig ner fanns det risk för att de blandades och man blev sjuk. Vi besökte också klosterkyrkan efter Heliga Birgitta. Motala blir vår gästhamn för natten, där vi återsåg det nostalgiska motormuséet, som flera av oss besökte vid vårt höstmöte 2019.

13 augusti

Vindstilla i Motala när vi vaknar. Hus, båtar och broar speglas i vattnet. Vi åker på kanalen längs med Motala Ström och passerar Baltzar von Platens grav och Motala Verkstad, där Wilhelm Tham är byggd 1912. Slusstrappan i





Borens hult är kanalens näst största med 5 sammankopplade slussar och en nivåskillnad på 15,3 m. Efter sjön Boren ligger slussen i Borensberg, som också är handmanövrerad men som endast har en fallhöjd på 0,2 m. På sträckan finns två akvedukter, varav den första vid Kungs Norrby, som byggdes 1993 över riksväg 34. Framme i Bergs slussar, de mest kända tror jag, har ett slussystem med 7 slussar. Här går vi av båten och vandrar till Vreta Kloster och ansluter igen vid sista slussen nere vid sjön Roxen. Vi har nu sänkt oss ca 19 m. Innan vi lägger till för kvällen möter vi systerfartyget Diana byggd 1931 på sin väg mot Göteborg. Klämman har endast en sluss och vi ankrar i den för natten. Här är idylliskt med skog runt omkring och inga bostäder.

14 augusti

Näst sista dagen åker vi också sista sträckan på Göta Kanal till Mem, som är sluss nr 58, innan vi går ut i Slätbaken och Östersjön. Redan på morgonen möter vi även Juno, som är den äldsta kanalbåten från 1874, på väg västerut. I Carlsborg passerar vi 8 slussar på väg

ner till Söderköping. Här stannar vi till i några timmar och kan njuta av deras goda glass på Smultronstället samt vandra runt bland de fina gamla husen. Efter Mem går vi iland i Stegeborg och får en guidad rundtur av slottsruinen, delvis från 1200-talet, som ligger på en liten ö. Nu fortsätter vi inomskärs förbi Bråviken och Oxelösund till Sävsundet, där sista natthamnen ligger. På kvällen är det kaptensmiddag och alla får vi ett intyg att vi åkt Göta Kanal.

15 augusti

Vi har ytterligare två slussar att ta oss igenom innan slutmål. Först är Södertälje som invigdes 1924 och är 135 m lång med enbart 30 cm slushöjd och därmed Nordens största sluss. Vi går in i Mälaren och besöker Birka på Björkö med guidad tur (världsarv). Nu kommer det några regndroppar men de försvinner snabbt förbi. Det finns också tid att ta en sväng förbi världsarvet Drottningholms slott med båten, innan vi går in i Hammarby Sluss och Saltsjön. Solen strålar igen, när vi närmar oss Skeppsbrokajen i Gamla Stan där resan avslutas.

En alltigenom fantastisk resa där vi hade osannolik tur med vädret och trevliga medresenärer. Förstklassig mat med främst svensk husmanskost som silltallrik, köttbullar, oxbringa och fisk-skaldjurssoppa mm. Manskabet ombord förgyllde också resan med sin höga service och trivsel.

Vi valde att göra den långa resan med nattstopp, men det finns alla varianter från 4-dagars till 1-dagsturer. Man kan cykla, vandra eller delvis köra längs med kanalen och ändå få härliga upplevelser som de flesta av er säkert redan gjort.

Höstmötet i Gävle 2022

text: Margareta Jonsson Zellerroth

bild: Margareta Jonsson Zellerroth och Dag Jonsson

Äntligen kunde vi samlas på ett gemensamt höstmöte igen. Vi blev 60 deltagare. Äldre? Nja, kanske mognare och mera erfarna i stället. Unga ishockeyspelare från Rögle BK bodde också på hotellet. Jag tyckte att de sneglade lite på vår grupp. Hade vi rymt från äldreboendet eller kommit hit medelst UFO? Nåja, vi gjorde oss snabbt hemmastadda och startade med en välkomstmiddag i form av buffé. Sedan samlades styrelsen för sig och vi andra ägnade oss åt egna bilder. Bodil Eckert visade vulkaner från Italien, med och utan brinnande lava, och Michaël Grimsberg tog oss med på en rundresa i Algeriet.

Lördagsprogrammet började med information från styrelsen och bl. a. nämndes att

- föreningens ekonomi håller på att bli sämre bl.a. pga. färre medlemmar
- årsmötet våren 2023 kommer att hållas på kryssningen, som också blir vårträffen
- medlemmar som håller föredrag får fortsättningsvis inget arvode
- antalet sidor i Briefing har minskats för att hålla kostnaderna nere, men alla medlemsavgifter plus lite till går till just Briefing
- medlemsavgifterna kommer nästa år att bli 350 kr för ordinarie medlem och 100 kr för familjemedlem

Lotta informerade om jubileumskryssningen till våren och andra resor som är på gång.



Sen var det dags för världsarvsamordnare Lena Landström att berätta om hur ett världsarv blir till i Sverige. Totalt finns 1154 världsarv i 167 länder, varav 15 i Sverige. Vi fick vårt första år 1991 och det var Drottningholms slottsområde. Världsarv är konkreta, och kan beskådas. Det finns också immateriella kulturarv. Dessa går inte att fysiskt ta på, de lever och överförs mellan människor, till exempel traditioner. Immateriellt kulturarv kan vara olika former av hantverk eller ritualer. Lena berättade lite om alla världsarven i Sverige, men ägnade huvuddelen av tiden till vårt senaste världsarv, nämligen Hälsingegårdar, från år 2012. Det fordrades omfattande forskning och rapportering från många olika källor om många olika gårdar för att få fram underlag. Tålmod och intresse krävdes. All information sammanställdes så småningom i en rapport, som efter att ha granskats av utomstående experter, utgjorde underlag för Unescos prövning. Det blev avslag. Luntan kom tillbaka, men det fanns ett hopp. Unescos tips var att framställningen inte skulle gälla gårdarna, utan väggmålningarna.



Nu kom nästa föredragshållare in. Det var Ingela Broström, intendent på Länsmuseet Gävleborg, som med glädje konstaterade att Gävle ibland kallas för Lilla Göteborg. Hon fick i uppdrag att ta fram material till den nya rapporten och inför detta besöka ett antal gårdar, inspektera deras olika våningsplan och utrymmen, fota väggmålningar, bonader och andra dekorationer och granska detaljer i utförandet. Fotografera, skriva, sortera och sammanställa. På de stora gårdarna fanns mycket stora finrum som bara användes vid högtidliga tillfällen som t ex dottrarnas bröllop, alltså ett fåtal gånger under bondens livstid. Å andra sidan fylldes då lokalen av traktens alla invånare. Ingen nekades oavsett rang. Alla var välkomna. Efter hand började de stora gårdsägarna bygga flervåningshus och ibland hus på alla fyra sidorna runt gårdstunet. Arbetskraft fanns i regel att tillgå, men färg och tapeter var kostsamt för ägaren. Ett nytt omfattande arbete gjordes således inför en ny prövning av Unesco. Sju olika gårdar valdes ut. Den här gången godkändes framställan och därvid fick vi ett världsarv till. Vi fick veta att ägaren inte måste visa sitt världsarv för besökare, men måste för-

valta sin egendom väl. Inget statsbidrag betalas ut till ägarna. Vid en prövning hos Unesco deltar representanter från många olika länder. Det lär förekomma korruption, fulspel och avund. Många världsarv i ett land kan kanske öka turismen och därmed landets intäkter. Unesco har gått ut med en vädjan om att alla länder bör ligga lågt vad gäller nya ansökningar.

Efter lunchen var det dags att se Gävle på nära håll. Precis när vi startade började det regna, men lite vatten skrämmar inte resvana SGS:are. Vi fick både en guidad stadsvandring i city och en guidad visning av Länsmuseet, som är fantastiskt med allt från bronsålders-





fynd till moderna konstverk. Vi hann också få både egen tid och kaffe på eftermiddagen. Sen var det dags för middag igen. Både snyggt, gott och rikligt och personalen fick beröm. Dags för egna bilder även denna kväll. Anders Gezelius visade bilder från cykling och vandring på Mallorca och Gunilla Broberg visade bilder från Andorra.

Ny dag och nu var det dags för en höjare i programmet, nämligen Mackmyra Svensk Whisky. Heli Jonsson berättade. Hon är sedan långt tillbaka anställd på företaget och expert på absolut allt som rör whiskytillverkningen. Företaget startades 1999 av åtta unga KTH:are. Namnet Mackmyra har en förklaring. Det är namnet på bruket där tillverkningen startade. Mack är en typ av knott och knotten flög över myren. Det blev Mackmyra. Enkelt! För att framställa drycken behövs vatten, jäst och kornmalt. I området finns gott om bra vatten och det var en viktig tillgång. År 2011 blev fabrikslokalen för trång och ägarna lät bygga ett gravitations-

destilleri i ett 35 m högt torn, som togs i bruk 2013. Där kan gravitationskraften utnyttjas vid tillverkningen och energin kan till stor del återvinnas. Whiskyn lagras i regel i ekfat. Olika typer av eke, olika storlekar, olika ursprungsländer. Gamla och nya. Små och stora. Olika smaktillsatser. I Helis arbetsuppgifter ingår avsmakning både under lagringstiden och vid leverans. Ibland kunde det vara hundratals fat i kön. Heli påpekade nogsamt att hon aldrig svalde whiskyn när hon provsmakade på jobbet. Alla smakade förresten inte gott, men det skulle kollas om innehållet var på rätt väg och kunde bli något åtråvärt. Mackmyra har lyckats sälja whisky till Skottland. Landets intresse vaknade på en whiskymässa där Heli deltog. Hennes reaktion var: Det var som att sälja sand till beduiner! Sedan 2017 tillverkas även gin av Mackmyra.

Nästa presentatör var vår egen Ann Lundén, som berättade om passionsspelen i Oberammergau, som ligger i Bayern. Bakgrunden till spelen är att pesten drog fram i området och befolkningen lovade att vart 10:de år hålla ett passionsspel om Gud tog bort pesten från byn. Detta hände år 1634 och sedan dess har spelen återkommit regelbundet. Spelen utförs av lokalbefolkningen. Man måste vara född där eller ha bott där i minst 20 år. Skägg och hår får växa fritt en period innan spelen börjar. Under åren har förbättringar gjorts allteftersom intresset ökat. Bättre spelplats, numera till och med under tak. Ökat antal föreställningar. Två akter med matrast mellan. Fotoförbud under föreställningen. När Ann var där stod 1400 gråklädda personer på scenen. Dessutom 400 gråklädda barn, ett antal



kameler, hästar, får och höns. En biljett kostade drygt 2200 SEK. Ann lyckades få oss alla att sjunga med i en tysk barnvisa som hon lärt sig där. Svåruttalade ord. Vet inte om vi fick godkänt. Bussresan till och från spelen var både intressant och innehållsrik. Den svenske kungen Gustaf II Adolf är ihågkommen på flera platser och detta kunde man se. Zeppelinare och dess historia dök upp. Mainau med sin blomsterprakt ingick. Världsarv och kända broar passerades. En välplanerad och väl genomförd resa enligt Ann, som var nöjd med att äntligen ha kunnat göra den. Naturligtvis perfekt att berätta om den på självaste Gustav Adolfs-dagen.

Dags för sista presentationen. Karin och Mikael Thorvaldsson berättade om sin resa längs Sepikfloden på Papua Nya Guinea. Båda är proffsiga fotografer och de hade verkligen försökt att föreviga intrycken. De färdades i en urholkad trädstam genom landskapet. Inga plastbåtar på floden eller sjöarna där inte. Landskapet var ymnigt grönt. Marken var oexploaterad. Familjerna bodde i bambuhus med tak av bast. Inget skräp fanns någonstans. Fisk fanns det gott om. Betelnötter tuggades naturligtvis och nyttjande bybor var röda om munnen. Det fanns skolor längs vägen, men det fanns inte alltid lärare som ville arbeta i området. Barnen fick då helt gå i föräldrarnas fotspår och ta vara på det

som finns i omgivningen. Det hade varit krokodilfestival i området. Det hade varit val i landet och det satt fortfarande en solblekt valaffisch på en hydda. Inga metaller finns där och sten är ett ovanligt material. När barnen övergår till sin vuxenroll får de gå igenom en tuff ceremoni. De tatueras med färg, men framför allt med knivar. Mönster görs mestadels på överkroppen, i första hand på ryggen. När skinnet har läkt under leran kan de tvätta av sig och se resultatet, men det tar lång tid. Många har vackra, handmålade motiv i olika färger på stora delar av kroppen. Ansiktsmålningar är vanliga och det tycks barnen gilla. Det är tufft att ha en målad krokodil i mungipan! Naturligtvis visade invånarna upp sina allra bästa och vackraste sidor när byn fick besök och vi fick se fantastiska bilder från ett orört land och dess befolkning.

Dags för avslutningslunch och upp-brott. Vi var många som valde tåg kl. 15.04 mot Stockholm. Strax innan vi kom fram till Uppsala stannade tåget. Lokföraren meddelade att vi kört på något och att all trafik, både norr- och söderut, var avstängd tills vidare. Räddningstjänsten var kontaktad och måste komma till platsen och utreda vad som hänt. Vi väntade och väntade och väntade. Till slut meddelande lokföraren att vi fick åka vidare. Vi hade kört på ett djur. Detta var nu utrett. Det var all info vi fick. Vi hade stått stilla i drygt en och en halv timme. Trots bra flyt till Stockholm hade resenärer, som skulle byta tåg och resa vidare, missat sina anslutningar. Det blev en tidsmässigt extra lång hemresa från Gävle för många medlemmar.

Krigsfångar bland personalen

Text: Bengt Cederfelt

Även bland SGS årsrika medlemmar börjar det bli få som har minnen av andra världskriget. Sverige slapp ju undan själva krigshändelserna, men vi har ju eller har haft medlemmar, som bor eller har bott i Norge, Danmark, Finland, Estland, Tyskland, Polen, Österrike, Ungern, Italien, Bulgarien och kanske något mer land. För oss som är födda i Sverige på 1950-talet är ju det hela ganska välkänt men kan ändå te sig som något främmande och svårt att leva sig in i. Även om man besöker något koncentrationsläger eller minnesplats får man en lätt överklighetskänsla.

Julen 1977 skulle jag besöka Polen. Kamraterna i Wien (som inte sov i Humlegården utan i bilen (se Briefing Nr 124)) hade jag besökt när jag tågglufade under sommaren samma år. De bjöd in mig till Celinas föräldrahem utanför Kraków, i Wadowice faktiskt, som för övrigt skulle begåvas med en påve året därpå. Jag hade förresten kommit från Budapest till Wien och Ungern var det första landet som jag behövde visum till. Jag var även ett dygn i Rumänien men det var visumfritt för svenskar. Förvånansvärt okomplicerad gränskontroll om man åkte buss från Belgrad till Timisoara. Ett snabbt busstopp och några kontrollanter steg ombord och kastade något öga på oss passagerare, som höll upp ett öppet pass i luften. Fransyskan som jag hade i knät fick inte sitt visum kontrollerat. Hon skulle åka till slotten i Transsylvanien. Ganska ovanligt på den tiden.

Åter till det skånska decembermörkret. I Lund var det +10°C på morgonen. Det gick direkttåg mellan Malmö och Berlin via Trelleborg - Sassnitz. När det är så varmt på vintern är det risk för starka vindar till sjöss. Mycket riktigt, jag parkerade mig i en soffa i horisontalläge och väntade bara på bättre tider. När vi äntligen kom innanför vågbrytarna kändes allt lättare. Dessutom gav en östtysk kypare en brödbit till mig att tugga på. Jag repade mig snabbt och resan gick vidare. I tågupén fanns nu en man, något äldre än mig, boendes i Helsingborg men ursprungligen från Västberlin. Han var väl inte med från Malmö, nej han hade åkt kvällen innan men blivit så full så att han hade somnat på båten och seglat tillbaka, och fram igen. Vi hade i alla fall båda lyckats införskaffa transitvisum på båten. Så småningom började vi känna för något slags näringsintag och uppsökte cafévagnen. "Helsingborgaren" var nu ganska pigg och sökte gärna kontakt och bytte adress med folk på tåget. I cafévagnen fanns fyra rumäner som hade någon slags tjänst i Östtyskland och de utfrågades om allmänna förhållanden om löner och dylikt. "Det är ju för j-a dåligt" var omdömet. Det fanns i alla fall något att äta och förvånande nog var det en äldre man som talade engelska, som expedierade oss. Jag frågade hur det kom sig att han talade engelska.

-I was a prisoner of war.

-What?



Jag hörde ju vad han sa men det lät överkligt i mina öron.

Jag frågade inte vad han hade för position i Wehrmacht men han fick nog erfara ett och annat i sitt liv.

Annars förflöt resten av tågresa utan komplikationer och jag lyckades köpa en liggplats i Östberlin till Krakow.

I efterhand har jag försökt bedöma den gamla krigsfångens ålder. Troligen i 60-årsåldern och således i 30-årsåldern vid krigsslutet. Det har man ju kommit i fatt.

Numera kan man ju inte fråga någon om han är så gammal så han har upplevt kriget? Annat var det förr. När blev det ofint? Har väl gått från något opasande till djupt kränkande.

Får mig i alla fall att tänka på när det var inbördeskrig i främst Bosnien. En yngre kvinnlig reporter talade med en äldre man i Sarajevo. Han sa att tidigare visste man inte när bussen skulle gå, men nu vet man inte var busshållplatsen ligger.

Reportern frågade just: men du är väl så pass gammal att du har minnen från kriget. Han berättade att han gömde sig en gång i ett sådesfält. När han tittade upp mötte han blicken från en tysk soldat. Soldaten ropade till de andra: – Nej, det finns ingen här. Det skulle inte hända i det här kriget.

I våra dagar läggs nya erfarenheter till gamla om galna idéer som leder till död och förintelse.



Ett Reseminne



Denna lilla jolle, med ett pretentiöst namn, låg och guppade i hamnen i fiskebyn Camara de Lobos på Madeira. Den verkade till åren kommen och hade börjat ta in vatten. Antagligen går den samma öde till mötes som sin föregångare...

Lämnade den med Mikael Wiehes låt i huvudet...

Kristina Bergman

Resemästarens sidor

Det är så roligt att vi kan samlas på våra vår- och höstträffar, lokalträffar och resa tillsammans igen. Det ger energi! I Gävle hade jag nöjet att presentera en ny, spännande SGS-resa till Georgien 2023 som går till okända delar av landet. Stora tågresan genom Asien har vi tvingats ställt in, då det kan dröja innan gränser mellan länder i Asien och framför allt i Kina är stabilt öppna.

Vår jubileumskryssning är uppskat-

tad och många har bokat, men det finns fortfarande plats kvar. Vill du ta med dig släkt och vänner är de hjärtligt välkomna.

Är du anmäld eller har satt upp dig på intresselista till någon av SGS-resorna håller researrangören dig uppdaterad.

Har du frågor om någon SGS-resa eller vill boka dig, kontaktar du researrangören direkt.

Kalendarium

Jubileumskryssning från Strasbourg till Amsterdam

Datum: 1-8 april 2023
Anmäl dig!

Georgien bortom allfartsvägarna med Lena Haglund

22 augusti-1 september 2023,
4 platser kvar
5-15 september 2023, väntelista
Anmäl dig!

Jubileumskryssning – SGS fyller 35 år! Från Strasbourg till Amsterdam

2023 fyller vår kära förening, Scandinavian Geographic Society, 35 år. Det vill vi fira med en traditionsenlig kryssning och denna gång är det livet längs floden Rhen vi utforskar. Tre länder står på programmet. Vi färdas tvärs genom Europa från Frankrike i söder, genom Tyskland till Nederländerna i norr. Medan vi glider fram på floden bjuder landskapet på vidunderliga vyer, sagolandskap med riddarborgar, pittoreska korsvirkesstäder och

vingårdar. Det bördiga och romantiska kulturlandskapet i mellersta Rhendalen är omsorgsfullt bevarat och återfinns på Unescos världsarvslista. Det är ett av de tre världsarv som vi kommer att besöka under vår kryssning.

Vi reser med trivsamma och fina M/S Leonora som många av oss är bekanta med från jubileumskryssningen på Mosel. Det borgar för god mat och dryck, trevlig service och bra utrymme för våra föredrag. Som vanligt



Ludwig van Beethoven föddes 1770 i Bonn och på Münsterplatz står han staty.

kommer resan att bjuda på umgänge under trevliga former samtidigt som vi får förstklassiga upplevelser, nya kunskaper och spännande inblickar!

Den uppskattade Utrikes- och EU-korrespondenten Rolf Fredriksson är

vår ciceron och introducerar oss till regionen. Han kommer hålla intressanta föredrag ombord och ger oss en levande bild av nutidshistoria och aktuella skeenden.



Vår ciceron, Utrikes- och EU-korrespondenten Rolf Fredriksson

Sammanfattad resplan

Dag 1: Flyg/tåg/egen transport till Strasbourg där M/S Leonora väntar. (M)

Dag 2: Strasbourg – sightseeing med båt och utflykt längs Route de vin och vinprovning. (F, L, M)

Dag 3: Strasbourg. På em kryssning till Mannheim. (F, L, M)

Dag 4: Heidelberg och Mannheim. (F, L, M)

Dag 5: Kryssning till Bonn. Stadsrundtur i Bonn. (F, L, M)

Dag 6: Beethovenmuseet och konsert i Bonn. Kryssning till Köln och stadsrundtur. (F, L, M)

Dag 7: Kryssning till Amsterdam. Sightseeingtur med båt på em samt egen tid. (F, L, M)

Dag 8: Keukenhof. Hemresa (F)

Måltider som ingår i resans pris inom parentes. F = frukost, L = lunch, M = middag

Pris med flyg från Stockholm, Göteborg och Köpenhamn:

Del i dubbelhytt på Hauptdeck 23 900 kr/person

Del i dubbelhytt på Mitteldeck 24 900 kr/person

Del i dubbelhytt på Oberdeck 25 900 kr/person

Preliminärt tillägg för tåg i stället för flyg: 5 000 kr/person

Avgår om du tar dig på egen hand till Strasbourg/från Amsterdam: 2 300 kr/person. I priset ingår allt utom en serviceavgift på EUR 49, måltider på flyg och tåg samt privata utgifter

Tid: 1–8 april 2023 Boka!

För bokning och mer information: Gränslösa Resor,
tel 0151-209 00 | info@granslosaresor.se

Georgien bortom allfartsvägarna med Lena Haglund

Tillsammans med ciceron Lena Haglund får vi uppleva en spännande del av det natursköna Georgien, bortom de stora turiststråken och allfartsvägarna. Med fyrhjulsdrivna fordon tar vi oss ut i nationalparker, upp bland bergen i Kaukasus och möter intressanta kulturer som uppstått i isolerade bergsbyar. Georgien är ett litet land men bjuder sina besökare på en stor variation av olika naturtyper. Vår resa startat i den

vackra huvudstaden Tbilisi, varifrån vi reser i sydöstlig riktning till det karga, bergiga området som gränsar mot Azerbajdzjan, vidare genom det bördiga jordbruksområdet Kachetien, centrum för Georgiens vinproduktion och på slingrande bergsvägar fortsätter vi vår resa vidare norrut till nationalparken Tusjeti belägen i det mäktiga bergslandskapet Stora Kaukasus. Under resan får vi möta människorna som lever i landet, från



Georgiens vackra huvudstad Tbilisi

vinbönder och krukmakare på låglandet till herdar och invånare i de små byarna bland bergen. I dessa isolerade trakter lever folktron och animistiska traditioner av förkristna Georgien kvar med lokala helgedomar och heliga platser. Två nätter tillbringar vi hos kistfolket i Pankisidalen, en spännande kontrast till det annars ortodoxa kristna Georgien, där invånarna lever enligt sunnimuslimska traditioner med inslag av sufism. Georgien är omtalat för sitt kök och sina viner och under den här resan får vi uppleva allt från georgiskt vin och dignande bufféer till gårdsproducerade fårostar och kistfolkets alkoholfria öl.

Logi: Trevliga hotell, utom två nätter i Pankisidalen bor vi på ett enkelt gästhus/homstay i flerbäddsrums med gemensamma toaletter och duschar i en separat byggnad intill huvudbyggnaden. Beroende på gruppstorlek kan även några gäster få bo hemma hos en familj.

Resans förutsättningar: Med privat minibuss och jeepar utforskar vi Georgien bortom allfartsvägarna. Det är ingen vandringsresa, men du bör kunna röra

dig obehindrat på ojämnt underlag och i kuperad terräng. Även i städer får man räkna med kullerstensgator och nivåskillnader och vi kommer att göra stadsvandringar.

Då resorna går är det fortfarande sommarvarmt i Tbilisi och i vindistriktet Kachetien. I nationalparken Vashlovani kan vi mötas av temperaturer över 40 grader, men våra jeepar har AC. Uppe i bergen börjar det bli höst och här får vi räkna med betydligt svalare temperaturer och kläder för alla väder.



Vi att färdas med fyrhjulsdrivna fordon för att kunna ta oss ut i nationalparker, upp i bergen och ut till avlägsna byar.

Sammanfattad resplan

Dag 1: Avresa från Skandinavien
(Måltider enligt flygbolagets regler)

Dag 2: I Tbilisi (F, M)

Dag 3: Vashlovani nationalpark
(F, L, M)

Dag 4: Seder och bruk hos kistfolket
Pankisidalen (F, L, M)

Dag 5: Natur och traditioner i Pankisi-
dalen (F, L, M)

Dag 6: Resa genom bergslandskap till
Omalo i Tusjeti (F, L, M)

Dag 7: Vi utforskar byarna Dartlo,
Dano och Kvavlo i Tusjeti (F, L, M)

Dag 8: Vi utforskar byarna Diklo och
Shenako i Tusjeti (F, L, M)

Dag 9: Resa från Tusjeti till Telavi,
besök hos yllehantverkare (F, L, M)

Dag 10: Telavi och vindistriktet
Kachetien (F, L, M)

Dag 11: Hemresa (F)

*Måltider som ingår i resans pris inom
parentes. F = frukost, L = lunch,*



Lena Haglund är vår ciceron under resan



*En kvinnlig sångensemble framför
kistfolkets traditionella musik.*

Ciceron och färdledare är Lena Haglund. Frilansjournalisten och fotografen Lena Haglund är inte bara en uppskattad färdledare, hon har även producerat dokumentärer och rese-skildringar från hela världen för SVT, bland annat från Georgien. Hon talar flytande ryska och har ett stort intresse för natur och älskar att möta nya kulturer och människor.

Pris från Stockholm och Köpenhamn: 32 800 kr

Tillägg från Göteborg: 950 kr

Datum: 22 augusti–1 september 2023, 4 platser kvar
och 5–15 september 2023, väntelista

Bokning och mer information: Gränslösa Resor, tel 0151-209 00,

*Här följer en fortsättning från föregående nummer med
axplock av några lustiga ortsnamn från vårt avlånga land.*

